

Orgeläventyret

Mysteriet med den försvunna pipan

Av Maria Grönhaug

Pristagare i Göteborgs
stifts tävling Skapa ett
orgeläventyr 2024.

Fler orgeläventyr finns på Svenska kyrkans
resursbank för lärande och undervisning.

Svenska
kyrkan

Maria Grönhaug

Mysteriet med den försvunna pipan

Mysteriet med den försvunna pipan

3

Ett orgeläventyr

Text och musik: Maria Grönhaug

♩=100

fff

rit. . .

Berättare: Det var en gång en organist. Organisten var

elva år gammal och hette Rut. Rut älskade att spela orgel!

6

♩=74

f

10

15

19

Measures 19-23 of a musical score. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef, the middle in bass clef, and the bottom in bass clef. The key signature has one flat (B-flat). Measures 19-23 show a complex melodic line in the top staff with many beamed eighth and sixteenth notes, and a more rhythmic accompaniment in the bottom two staves. A long slur covers measures 19-20 in the top staff, and another long slur covers measures 19-21 in the middle staff.

24

Measures 24-28 of a musical score. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef, the middle in bass clef, and the bottom in bass clef. The key signature has one flat (B-flat). Measures 24-28 show a continuation of the melodic line in the top staff, with a more active accompaniment in the bottom two staves. A long slur covers measures 24-25 in the top staff, and another long slur covers measures 24-26 in the middle staff.

29

Measures 29-33 of a musical score. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef, the middle in bass clef, and the bottom in bass clef. The key signature has one flat (B-flat). Measures 29-33 show a continuation of the melodic line in the top staff, with a more active accompaniment in the bottom two staves. A long slur covers measures 29-30 in the top staff, and another long slur covers measures 29-31 in the middle staff.

34

Measures 34-38 of a musical score. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef, the middle in bass clef, and the bottom in bass clef. The key signature has one flat (B-flat). Measures 34-38 show a continuation of the melodic line in the top staff, with a more active accompaniment in the bottom two staves. A long slur covers measures 34-35 in the top staff, and another long slur covers measures 34-36 in the middle staff.

39

x ggr
p

I staden fanns det en kyrka, och till den gick Rut varje onsdag och hade orgellektion. Det fanns en gammal orgel i kyrkan, som var flera hundra år gammal. Och orgeln var stor. Jättestor. Över tusen pipor fanns det i den. TUSEN STYCKEN! Och det fanns en dörr som man kunde öppna för att gå in i orgelhuset där fläktar och stora lådor och alla pipor fanns.

43

48

53

58

63

68 $\text{♩} = 60$

Man kunde spela starkt på orgeln.

VÄLDIGT STARKT!

Och svagt.

74

Och ännu svagare.

Några pipor var flera meter långa,
och lät som mörka åskmoln.Andra pipor var korta som en lilltå
och kunde låta som fågelkvitter.

81 *Rörstämma 8'*

(tr)

p

Och andra som biltutor.

En dag när Rut skulle spela sitt bästa orgelstycke,
så var det något som inte stämde. Något saknades.
Någon saknades.

87

Hon försökte igen. Slog på fläkten, bra:
luften flödade och det fanns luft i bälg och luftlåda.

Hon drog ut stämman hon skulle ha, en vacker rörflöjt. Sedan tryckte hon ner tangenterna, och
mekaniken verkade fungera som den skulle. Men det var ändå någonting som inte stämde.

93

mp

Knacka

p

p

Rut spelade igen. *p*

99

p

♩=62

II

Och där var det! Eller där var det inte snarare.
Det lilla f:et saknades. En pipa var borta.

104

The image shows a musical score for the song "The Rose Tree". It consists of three staves. The top staff is a treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#). It contains six measures of whole rests. The middle staff is a bass clef with a key signature of two sharps. It contains six measures of music. The first measure starts with the instruction "sim." (similando). The notes in the middle staff are: G2, A2, B2, C3 (first measure); D3, E3, F#3, G3 (second measure); A3, B3, C4, D4 (third measure); E4, F#4, G4, A4 (fourth measure); B4, C5, D5, E5 (fifth measure); F#5, G5, A5, B5 (sixth measure). The bottom staff is a bass clef with a key signature of two sharps. It contains six measures of whole notes: G2, A2, B2, C3, D3, E3 (first measure); F#3, G3, A3, B3, C4, D4 (second measure); E4, F#4, G4, A4, B4, C5 (third measure); D5, E5, F#5, G5, A5, B5 (fourth measure); C6, B5, A5, G5, F#5, E5 (fifth measure); D5, C5, B4, A4, G4, F#4 (sixth measure).

Rut bestämde sig snabbt för att hon måste lösa det här mysteriet innan hennes orgellärare kom. Varenda en av alla de tusen piporna behövdes nämligen!

110

The image shows a musical score for the song "The Rose Tree". It consists of three staves. The top staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). It contains a single whole note chord (F#4, A4, C5) in the first measure, followed by five measures of rests. The middle staff is a bass clef with a key signature of one flat (Bb) and a common time signature (C). It contains a single whole note chord (Bb2, D3, F3) in the first measure, followed by five measures of rests. The bottom staff is a bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). It contains a single whole note chord (F#2, A2, C3) in the first measure, followed by five measures of rests.

Hon svingade sig ner från orgelpallen, och letade runt omkring

116

The image shows a musical score for the song "The Rose Tree". It consists of three staves. The top staff is a treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The middle staff is a bass clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The bottom staff is a bass clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The music is written in a simple, folk-like style. The first three measures of each staff are in B-flat major, and the last three measures are in 4/4 time. The melody is simple and catchy, with a clear 4/4 time signature.

orgelhuset efter dörren in till piporna. Där var den!

Rut gick in genom den knarrande

122

[illegible]

dörren, och tände lampan. Över fläkt, luftlådor och bälgar klättrade hon. Abstrakterna löpte åt alla möjliga håll, och piporna stod både högt och lågt.

131

Hon klättrade och kröp, hoppade över stora trärör, och duckade för pipor som svängde sig runt i både tak och på väggar. Det var mörkt och lite fuktigt, så

139

som det kan vara i gamla kyrkor. I vartenda litet skrymsle letade hon. Mellan tegelstenar och under gamla koralböcker, ovanpå piphattar och bland dammet på

145

golvet.

Men hon hittade inte det lilla f:et någonstans.

151

Plötsligt hörde hon något som lät. Ett svagt
pipande, nästan ohörbart. Rut kände sig rädd.

Lite rädd för att vara alldeles ensam inuti den här stora orgeln.
Piporna växte sig allt högre upp och ljuset kändes svagare och
svagare.

160

Nu pep det igen. Då såg hon den, den lilla musen. Det var den som lät. Vilken tur, en liten mus är ju inte farlig. "Hej, lilla mus", sa Rut. "I orgeln får du verkligen inte vara! Vad heter du?" "Jag heter David", svarade musen och började dansa.

166

171

177

183

189

195

201

"Hmm, den dansande musen David", sa Rut. "Egentligen ska det inte vara några möss i en orgel, men du verkar ju snäll. Nej, nu måste jag vidare, det är en pipa som sprungit bort förstår du.

207

♩=62

x ggr

Svällverk

Den saknas, och min orgellektion börjar strax,
så jag måste snabbt hitta den lilla pipan. Du
kanske kan hjälpa mig?" "Det gör jag så gärna!",
svarade David.

Rut och David fortsatte att ta sig ännu längre in i orgeln. Pipan de letade efter, det lilla f:et, bodde på orgelns
andra våning, inuti det som kallas svällverket. Svällverket har ett eget litet hus inuti det stora orgelhuset,
med egna dörrar som kan öppnas och stängas. Dit upp måste de ta sig.

212

Knacka

Rut och David hjälptes åt att klättra upp, men när de kom upp var dörrarna stängda.

De knackade på,

218

Knacka

men ingen öppnade. "Just ja!", mindes Rut, "det går ju bara att öppna dörrarna med den där pedalen som finns nere under spelbordet. David, kan du kila
ner och försöka få upp den? Tror du att du är tillräckligt stark? Man behöver ta i ganska mycket, och du är ju inte så stor..." sa Rut. "Inga problem", svarade
David, "jag kan be mina syskon om hjälp. Vi är många! Hjälps vi åt tillsammans så ska vi nog kunna öppna dörrarna."

227

Knacka

"Men va?! Finns det fler möss i orgeln? Det är inte alls
bra för instrumentet. Hmm... Ni får följa med mig ut
härifrån när vi har löst mysteriet med den försvunna
pipan, och så får vi hitta ett nytt ställe för er att bo på.

Barnen i den gamla prästgården tycker om djur, ni kan
säkert få flytta dit. "Okej, okej", sa David, "det låter faktiskt
ändå inte så dumt. Det blir väldigt starkt ljud härinne när
någon spelar på orgeln, och de minsta ungarna har lite svårt

att sova då. Det låter skönt
med lite lugn och ro. Kör till!
Men först måste vi hjälpa dig
in i svällverket!"

233

♩=120

David rusade ner genom orgeln med
en fart Rut aldrig tidigare skådat.

Efter en liten stund hörde hon hur mössen kämpade på tillsammans.

240

Hej och hå och hej och hå!

Och så äntligen öppnades luckorna!

246

Rut tog sig in i svällverket bland alla piporna. Här var de flesta piporna lite mindre, men hon visste också att de kunde vara väldigt högljudda och skrikiga.

252

Rörestämman 8'

Det fanns några riktigt bråkiga pipor, de lät ungefär som ankor eller biltutor.

258

Mixtur/cymbel, 8'

Och så fanns det några som satt ihop med kompisar, så när man tryckte ner tangenten sjöng piporna flera stycken samtidigt, som i en kör.

264

269

Nu hittade Rut stämman som hon letade efter, Rörflöjt 8' (fot), och platsen där de piporna satt. Och mycket riktigt, det lilla f:et saknades. Det var bara ett tomt hål i stocken där pipan ska stå, och luften som kom åkte rakt ut istället för att ta ton i en pipa.

Rut frågade det lilla f:ets grannar ifall de visste någonting, men det

277

ångrade hon snabbt. De var alldeles för många, och de pratade alldeles för mycket.

"David! Stäng av fläkten!"

Och äntligen blev det tyst.

281 $\text{♩} = 56$ *legato*

"Okej, då tar vi det igen.", sa

Rut. "En i taget den här gången.

Stora E tog kommandot, och både g:et och b:et hjälpte till att fylla i. Alla hjälptes åt

287

att på ett lite sorgset sätt förklara för Rut vad som hänt. Lilla f:et hade tydligen känt sig obetydlig och inte sedd. "Det spelar väl ingen roll om jag försvinner när

292 *Solo*

det finns 999 andra pipor kvar i orgeln som Rut kan spela musik med?" hade det lilla f:et sagt till det lilla gess:et. "De klarar sig nog bättre utan mig."

297

301

305

310

Och när orgeln sattes
igång nästa morgon
var pipan försvunnen.

Rut satte sig ner och började fundera. Vart kunde det lilla f:et ha tagit vägen?

318

Hon klättrade ner igen, och började ta sig ut ur orgelhuset.

Där inne var hon i alla fall inte. Tänk om pipan var borta för
alltid? Usch, vad tråkigt hennes favoritstycke skulle låta då.
Och vad ensamma lilla f:ets grannar skulle känna sig!

325

Besviken över att hon inte hittat pipan, och
över att allt hennes letande inuti orgeln varit
förgäves, satte hon sig på orgelpallen igen

och slog upp sina noter. Det var lika bra att hon passade på att öva lite under tiden hon funderade, så
kanske hon kom på några nya bra idéer. Rut tänkte minsann inte ge upp! Hon skulle leta efter pipan tills
den var tillbaka på sin rätta plats. Men hon behövde tänka lite först. En pedalövning fick det bli som start.

331

C och E och D och F. E och G och F och A.

Men vad var det? Något glimmade till där nere bland pedalerna!

339

Rut böjde sig ner för att undersöka saken. Och där, bland dammråttor,
blyertspennor och gem, tappade små härspännen, sudd och småsten,
där låg pipan. Det lilla f:et. Lite krokig och tillknycklad, men där var hon.

"Lilla f:et!" utbrast Rut.

344

"Jag hittade dig!"

"Jag sitter fast." sa det lilla f:et. "Du måste hjälpa mig upp." Det var lite svårt och trångt att få upp pipan mellan pedalerna, Rut vred och

349

vände och böjde och bände på sig själv för att lyckas. Men det gick inte.

355 (8)

legato $\text{♩} = 74$

Då fick hon en idé! "David, hjälp mig!" ropade hon.

Snabbt som blixten dök David upp, tillsammans med några av sina syskon. "Hjälp mig att få upp

361

pipan är ni snälla", bad Rut. "Självkligt!" sa mössen i kör och smet ner under pedalerna där de mjukt och elegant lyfte upp det lilla f:et i säkerhet.

367

"Välkommen hem igen lilla f:et!" sa Rut med glädje. "Du har varit SÅ saknad!"

373 $\text{♩} = \text{♩}$

"Men hur kan ni ha saknat mig? Det finns ju 999 andra pipor i den här orgeln." sa det lilla f:et då. "Och nu är väl alla arga på mig dessutom,

378

för att jag har varit försvunnen och du inte har kunnat spela ditt favoritstycke."

382 $\text{♩} = 74$ *x ggr*

"Det är ingen som är arg på dig" sa Rut. "Alla längtar efter att du ska komma tillbaka till din plats. För vet du? Trots att det finns 999 andra pipor i den här orgeln, så är just du unik. Det finns INGEN som ser ut och låter exakt som du gör. Och du behövs, precis som du är.

386 *mf*

Nej, nu spelar vi tillsammans tycker jag. Ett riktigt festligt stycke! Mitt bästa!"

391

Measures 391-395. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef, the middle in bass clef, and the bottom in bass clef. The key signature has one flat (B-flat). Measure 391: Treble has quarter notes G4, A4, B4, A4; Bass has dotted quarter G3, eighth A3, quarter B2, quarter A2. Measure 392: Treble has eighth notes G4, A4, B4, C5, D5, C5, B4, A4; Bass has dotted quarter G3, eighth A3, quarter B2, quarter A2. Measure 393: Treble has half note G4, quarter rest, quarter rest; Bass has quarter G3, quarter A3, quarter B2, quarter A2. Measure 394: Treble has half note G4, quarter rest, quarter rest; Bass has quarter G3, quarter A3, quarter B2, quarter A2. Measure 395: Treble has quarter notes G4, A4, B4, A4, G4; Bass has whole note G3.

396

Measures 396-400. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef, the middle in bass clef, and the bottom in bass clef. The key signature has one flat (B-flat). Measure 396: Treble has quarter notes G4, A4, B4, A4, G4; Bass has whole note G3. Measure 397: Treble has eighth notes G4, A4, B4, C5, D5, C5, B4, A4; Bass has whole note G3. Measure 398: Treble has quarter notes G4, A4, B4, A4, G4; Bass has whole note G3. Measure 399: Treble has eighth notes G4, A4, B4, C5, D5, C5, B4, A4; Bass has whole note G3. Measure 400: Treble has quarter notes G4, A4, B4, A4, G4; Bass has whole note G3.

401

Measures 401-405. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef, the middle in bass clef, and the bottom in bass clef. The key signature has one flat (B-flat). Measure 401: Treble has half note G4, quarter rest, quarter rest; Bass has whole note G3. Measure 402: Treble has quarter notes G4, A4, B4, A4, G4; Bass has whole note G3. Measure 403: Treble has eighth notes G4, A4, B4, C5, D5, C5, B4, A4; Bass has whole note G3. Measure 404: Treble has quarter notes G4, A4, B4, A4, G4; Bass has whole note G3. Measure 405: Treble has eighth notes G4, A4, B4, C5, D5, C5, B4, A4; Bass has whole note G3.

406

Measures 406-410. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef, the middle in bass clef, and the bottom in bass clef. The key signature has one flat (B-flat). Measure 406: Treble has quarter notes G4, A4, B4, A4, G4; Bass has whole note G3. Measure 407: Treble has eighth notes G4, A4, B4, C5, D5, C5, B4, A4; Bass has whole note G3. Measure 408: Treble has quarter notes G4, A4, B4, A4, G4; Bass has whole note G3. Measure 409: Treble has eighth notes G4, A4, B4, C5, D5, C5, B4, A4; Bass has whole note G3. Measure 410: Treble has quarter notes G4, A4, B4, A4, G4; Bass has whole note G3.

411

416

Alla piporna i orgeln blev glada när

421

det lilla f:et kom tillbaka på sin plats. De spelade och hade roligt tillsammans hela natten. Mössen dansade till musiken, sa tack och adjö och vandrade

427

sedan i väg till sitt nya hem i prästgården.

Och efter den dagen då lilla f:et försvann,

432

Musical score for measures 432-437. The piece is in A major (three sharps). Measures 432-434 feature a piano accompaniment with a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. Measures 435-437 show a vocal melody with a long note in measure 435, followed by eighth notes in 436 and 437. A repeat sign is placed at the end of measure 437.

har ingen pipa någonsin mer känt sig obetydlig eller ensam. Alla är viktiga: liten som stor, stark som svag, mjuk eller bråkande. Alla behövs. Precis som de är.

438

Musical score for measures 438-443. Measure 438 includes the instruction *Repris vid behov*. Measures 438-440 feature a piano accompaniment with a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. Measures 441-443 show a vocal melody with a long note in measure 441, followed by eighth notes in 442 and 443. A repeat sign is placed at the end of measure 443.

444

Musical score for measures 444-448. Measure 444 includes the instruction *I*. Measures 444-448 feature a piano accompaniment with a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. Measures 449-451 show a vocal melody with a long note in measure 449, followed by eighth notes in 450 and 451. A repeat sign is placed at the end of measure 451.

449

Musical score for measures 449-453. Measures 449-451 feature a piano accompaniment with a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. Measures 452-453 show a vocal melody with a long note in measure 452, followed by eighth notes in 453. A repeat sign is placed at the end of measure 453.

454

Measures 454-458. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, including some beamed sixteenth notes. The middle and bottom staves are in bass clef. The middle staff contains a series of chords, mostly triads and dyads, with some sixteenth-note movement in the final measure. The bottom staff contains a single melodic line with eighth notes.

459

Measures 459-463. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat. It features a melodic line with eighth notes and some beamed sixteenth notes. The middle staff is in bass clef and contains a series of chords, mostly triads and dyads, with some sixteenth-note movement. The bottom staff is in bass clef and contains a single melodic line with eighth notes. A *ff* (fortissimo) dynamic marking is present in measure 459.

464

Measures 464-468. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat. It features a melodic line with eighth notes and some beamed sixteenth notes. The middle staff is in bass clef and contains a series of chords, mostly triads and dyads, with some sixteenth-note movement. The bottom staff is in bass clef and contains a single melodic line with eighth notes.

469

Measures 469-473. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat. It features a melodic line with eighth notes and some beamed sixteenth notes. The middle staff is in bass clef and contains a series of chords, mostly triads and dyads, with some sixteenth-note movement. The bottom staff is in bass clef and contains a single melodic line with eighth notes. A *rit.* (ritardando) dynamic marking is present in measure 473.

474

fff marcato

Durata: 20 minuter